

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

30 Січня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Живопис

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

Спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Рівень вищої освіти Перший бакалаврський

Мова навчання Українська

Шифр дисципліни ОПП.05 **Обсяг дисципліни** 8 кредитів ЄКТС

Статус дисципліни: Обов'язкова

Факультет Гуманітарно-педагогічний

Кафедра Технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисципліни		Кількість годин						Форма семестрового контролю			
			Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття						Курсовий проєкт	Курсова робота	залік	іспит
					Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Індивідуальна робота	Самостійна робота, в т.ч.				
Д	2	3	4	120	51			51		69			+	
Д	2	4	4	120	64			64		56			+	
Разом			8	240	115			115		125				

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів
Програма складена Богдан Крулик старший викладач, Богдан КРУЛИК

Схвалена на засіданні кафедри технологічної та професійної освіти і декоративного мистецтва
Протокол № 1 від 28.08.2024 р. Зав. кафедри Ірина Андрощук Ірина АНДРОЩУК

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету
Голова вченої ради Людмила Станіславова Людмила СТАНІСЛАВОВА

Хмельницький, 2024

2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна «Живопис» займає провідне місце у підготовці бакалаврів зі спеціальності «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». Вона виносить на засвоєння практичні аспекти щодо набуття базової художньо-графічної грамоти. Дисципліна викладається на протязі третього та четвертого семестрів, як обов'язкова дисципліна у професійній підготовці майбутнього художника декоративного мистецтва для виконання усіх подальших навчальних дисциплін художньо-практичного циклу та загально-професійної діяльності.

Пререквізити – Основи композиції, Рисунок, Рисунок та пластична анатомія, Кольорознавство.

Кореквізити – Декоративний живопис, Експериментальний живопис, Пленерно-живописна практика, Виробничо-технологічна практика, Курсове проєктування, Дипломне проєктування.

Відповідно до Стандарту вищої освіти із зазначеної спеціальності та освітньої програми дисципліна має забезпечити:

– **компетентності:**

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів та характеризується певною невизначеністю умов

ЗК03. Здатність спілкуватися українською мовою як усно, так і письмово.

ЗК05. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК06. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ФК01. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.

ФК09. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

– **програмні результати навчання**

ПРН01. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу

ПРН02. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПРН06. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

ПРН07. Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом.

ПРН09. Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.

ПРН14. Трактувати формотворчі засоби образотворчого та декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їх функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.

ПРН 16. Розуміти вагому роль українських етномистецьких традицій у стильових рішеннях творів образотворчого, декоративного та сучасного візуального мистецтва.

ПРН 17. Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.

Мета дисципліни «Живопис» – є набуття студентами практичних навичок з навчальної дисципліни, що формують головні якості майбутнього художника.

Предмет дисципліни – живописне зображення натурних постановок.

Найефективнішою формою та методом роботи під час оволодіння студентами даної дисципліни є практичні заняття, зміст яких спрямований на пошук і вибір доцільного способу відображення задуму, творчий підхід до виконання поставлених проблемних завдань. У процесі практичного навчання студенти набувають умінь створювати композиційно доцільні художні твори.

Завдання дисципліни. Надати студентам практичні навички із засвоєння практики базового навчального предмету на основі процесуальних норм (стандартів) сучасної освіти.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: оперувати фаховою термінологією; використовувати зображувальні засоби при виконанні художніх робіт; застосовувати колірні об'ємно-просторові способи зображення: у процесі передачі різних об'єктів та явищ; світлотіньових та контрастно-нюансних співвідношень; різних фактур тощо; знаходити відмінність одного кольору від іншого в ряді однієї групи; здійснювати організацію кольорових плям у композиційну цілісність та колористичну єдність; відтворювати кольори та їх відтінки у процесі створення живописного твору.

3. СТРУКТУРА І ЗМІСТ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Структура залікових кредитів дисципліни

Назва розділу	Кількість годин, відведених на:		
	Л	ПР	СРС
Розділ 1. Контрастні та температурні тонально-колірні співвідношення в натюрморті.	-	51	69
Розділ 2. Живописне вираження матеріальності, фактури та орнаментики об'єктів в натюрморті.	-	64	56
Разом:	-	115	125

3.2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.2.1. Зміст лекційного курсу

Не передбачається

3.2.2. Зміст практичних занять

<i>3 семестр</i>		
№ з/п	Теми практичних занять	Кількість годин
1	Простий натюрморт із предметів побуту на тлі драперії: гризайль.	8
2	Простий натюрморт із предметів побуту на тлі драперії: у кольорі.	8
3	Натюрморт на контрастні співвідношення: темне на світлому або світле на темному.	11
4	Натюрморт на температурні співвідношення: тепла гама.	12
5	Натюрморт на температурні співвідношення: холодна гама.	12
Разом:		51
<i>4 семестр</i>		
№ з/п	Теми практичних занять	Кількість годин
1	Натюрморт з предметів побуту на тлі драперії різних за матеріальністю.	12
2	Натюрморт з предметів побуту на тлі драперії, один з яких із яскраво вираженою фактурою.	12

3	Натюрморт з предметів побуту на тлі драперії, один з яких із орнаментальними мотивами.	12
4	Натюрморт з предметів побуту на тлі орнаментованої драперії.	12
5	Натюрморт з предметів побуту та гіпсового черепу (голови) людини на тлі драперії.	16
Разом:		64

3.2.3. Зміст самостійної роботи

Самостійна робота студентів полягає у систематичному опрацюванні практичних робіт, виконання ескізів та етюдів, підготовці до перегляду.

Зміст самостійної роботи студентів

<i>3 семестр</i>		
Номер тижня	Вид самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання практичної роботи № 1. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	4
2	Опрацювання практичної роботи № 1. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	4
3	Опрацювання практичної роботи № 2. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	4
4	Опрацювання практичної роботи № 2. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	4
5	Опрацювання практичної роботи № 3. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	4
6	Опрацювання практичної роботи № 3. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	4
7	Опрацювання практичної роботи № 3. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	4
8	Опрацювання практичної роботи № 3. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	4
9	Опрацювання практичної роботи № 4. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	4
10	Опрацювання практичної роботи № 4. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	4
11	Опрацювання практичної роботи № 4. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	4
12	Опрацювання практичної роботи № 4. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	4
13	Опрацювання практичної роботи № 5. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	4
14	Опрацювання практичної роботи № 5. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	4
15	Опрацювання практичної роботи № 5. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	4
16	Опрацювання практичної роботи № 5. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	4
17	Оформлення робіт та підготовка до перегляду.	5
Разом:		69

<i>4 семестр</i>		
Номер тижня	Вид самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання практичної роботи № 1. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	3
2	Опрацювання практичної роботи № 1. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	4
3	Опрацювання практичної роботи № 1. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	3
4	Опрацювання практичної роботи № 2. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	4
5	Опрацювання практичної роботи № 2. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	3
6	Опрацювання практичної роботи № 2. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	4
7	Опрацювання практичної роботи № 3. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	3
8	Опрацювання практичної роботи № 3. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	4
9	Опрацювання практичної роботи № 3. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	3
10	Опрацювання практичної роботи № 4. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	4
11	Опрацювання практичної роботи № 4. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	3
12	Опрацювання практичної роботи № 4. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	4
13	Опрацювання практичної роботи № 5. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	3
14	Опрацювання практичної роботи № 5. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	4
15	Опрацювання практичної роботи № 5. Виконання ескізів та етюдів до поточної теми.	3
16	Оформлення робіт та підготовка до перегляду.	4
Разом:		56

*Практична орієнтованість дисципліни «Живопис» вимагає постійного вправлення, тому самостійна робота студента більшою мірою зосереджена на виконанні ескізів та етюдів, тематика та кількість яких відповідає поточним темам практичних занять.

4. ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій, зокрема: практичні заняття, виконання самостійної роботи (ескізів та етюдів), що мають за мету – оволодіння студентами принципами художньо-графічної грамоти, практичними навичками передачі графічних зображень з використанням різних матеріалів та інструментів тощо.

Методи навчання: словесні (розповідь, бесіда), наочні (демонстрування, ілюстрування, спостереження) та практичні (вправлення).

5. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, перевірки самостійної роботи, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу.

Також ще одним методом контролю характерним для образотворчих дисциплін є перегляд, який проходить у вигляді презентації виконаних протягом семестру практичних робіт студентів та їхньої самостійної роботи (ескізів та етюдів). Перегляд здійснюється провідними викладачами кафедри (у складі не менш 3-х осіб разом з ведучим викладачем), в ході якого обговорюється об'єктивність оцінювання та динаміка успішності студентів, подальша стратегія навчання.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю (оцінювання практичних робіт, ескізів та етюдів), так і підсумкового контрольного заходу.

Студент, який набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу і не здав підсумковий контрольний захід, вважається невстигаючим.

6. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ У СЕМЕСТРІ

Протягом вивчення дисципліни студент повинен виконати у повному обсязі всі види робіт, що передбачені робочою навчальною програмою (наприклад: відвідування лекцій та практичних занять; опрацювання лекційного матеріалу, виконання практичних та самостійних робіт; перегляд тощо). У випадку якщо студент не виконав у повному обсязі всі види навчальних робіт, то до підсумкового контрольного заходу він не допускається.

Термін здачі практичної та самостійної роботи вважається своєчасним, якщо студент представив її після виконання роботи або на наступному занятті. За несвоєчасний здачу практичної та самостійної роботи (в тому числі за виконання практичних робіт поза межами аудиторії без поважної причини) виставляється оцінка «задовільно». Пропущену з поважної причини практичну роботу студент повинен відпрацювати в аудиторії кафедри у встановлений викладачем термін. Оцінювання практичних та самостійних робіт, підсумковий контрольний захід проводиться за національною чотирибальною шкалою оцінювання.

Підсумкова семестрова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів робіт з урахуванням вагових коефіцієнтів (встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу). Залік виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з дисципліни, знаходиться у межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за вітчизняною шкалою ставиться «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», а за шкалою ECTS – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів відповідно до таблиці Співвідношення.

Оцінювання знань студентів здійснюється за такими критеріями:

Оцінка за національною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат. При виконанні практичної роботи допустив <i>несуттєві похибки</i> . Відмінна оцінка передбачає також якісне зовнішнє оформлення роботи.
Добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; при вирішенні практичних задач можуть мати місце окремі неточності. При виконанні практичної роботи допустив дві-три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою, з допусканням неточностей і <i>суттєвих помилок</i> . Здатен усувати неточності у роботі під керівництвом викладача.

Оцінка за національною шкалою	Узагальнений критерій
Незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не може їх використовувати при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка "незадовільно" виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Критерії оцінювання ескізів та етюдів:

Оцінка за національною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Передбачає виконавську майстерність на високому рівні; відповідність тематиці та творчому задуму; креативність та самостійність виконання; несуттєві похибки.
Добре	Передбачає виконавську майстерність на достатньому рівні; відповідність тематиці та творчому задуму; самостійність виконання; несуттєві помилки.
Задовільно	Передбачає виконавську майстерність на середньому рівні; часткова невідповідність тематиці та творчому задуму; суттєві помилки.
Незадовільно	Передбачає виконавську майстерність на низькому рівні; невідповідність тематиці та творчому задуму; неповний обсяг.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів за ваговими коефіцієнтами

3 семестр															
Аудиторна робота					Самостійна робота					Семестровий контроль					
Практичні заняття №:					Ескізи та етюди					Підсумковий					
(обов'язковий мінімум оцінок)					(обов'язковий мінімум оцінок)					контрольний захід					
	1	2	3	4	5		1	2	3	4	5	Залік			
ВК*:					0,8					0,2			-		
4 семестр															
Аудиторна робота					Самостійна робота					Семестровий контроль					
Практичні заняття №:					Ескізи та етюди					Підсумковий					
(обов'язковий мінімум оцінок)					(обов'язковий мінімум оцінок)					контрольний захід					
	1	2	3	4	5		1	2	3	4	5	Залік			
ВК*:					0,8					0,2			-		

Умовні позначення: ВК – ваговий коефіцієнт.

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Вітчизняна оцінка, критерії	
A	4,75–5,00	5	Зараховано <i>Відмінно</i> – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навиків. <i>Добре</i> – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками. <i>Добре</i> – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками <i>Задовільно</i> – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
B	4,25–4,74	4	
C	3,75–4,24	4	
D	3,25–3,74	3	

E	3,00–3,24	3		<i>Задовільно</i> – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Незараховано	<i>Незадовільно</i> – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2		<i>Незадовільно</i> – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

7. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Особливості живопису під час роботи аквареллю, гуашшю, акрилом, олійними фарбами.
2. Як ви розумієте поняття колірної гармонії в композиції?
3. Як ви розумієте виконання формальної і реалістичної композиції?
4. Якими засобами досягається об'єм у живописній композиції?
5. Як ви розумієте виконання роботи в контрастних колірних відношеннях?
6. Як ви розумієте виконання роботи у зближених колірних відношеннях?
7. Як ви розумієте поняття «колірний акцент» у живописі?
8. Роль освітлення в процесі живопису?
9. Поясніть значення колориту у живописі.
10. Психологічна роль кольору у створенні художнього образу.
11. Основні і додаткові кольори. Їх роль у живописній побудові твору.
12. Розкрийте поняття «цілісність живописного твору».
13. Поясніть плановість живописного зображення. Поняття повітряної перспективи.
14. Назвіть та охарактеризуйте художньо-виразні засоби у живописі.
15. Поясніть закономірності зорового сприйняття.

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичні вказівки до виконання практичних робіт; Методичні вказівки до виконання самостійної роботи студентів.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Живопис : навч. посібник / [О. Ч. Чирва, А. В. Сімонова, М. Лобко-Зампасі Д. Ю. Вінтаєв, Ю. О. Сосницький, В. П. Манохін, П. В. Мирончик] ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 149 с.
2. Матеріали і техніка олійного живопису : навч. посібник / укладач : О. Я. Музика. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2013. – 114 с
3. Основи живопису. Акварель [Текст] : навч. посіб. / Василь Шпак ; Київ. держ. ін-т декор.-приклад. мистец. та дизайну ім. Михайла Бойчука. – К. : [б. в.], 2013. – 255 с. : іл.

10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Модульне середовище для навчання. Режим доступу : <https://msn.khmnu.edu.ua/>.
2. Електронна бібліотека університету. Режим доступу : <http://library.khmnu.edu.ua/>.
3. Репозитарій ХНУ. Режим доступу : <http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/?locale=uk>.